

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 432

**Gospodarka lokalna
w teorii i praktyce**

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2016

Redakcja wydawnicza: Barbara Majewska
Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz
Łamanie: Adam Dębski
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronach internetowych Wydawnictwa
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2016

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-587-2

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław
tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	7
Marcin Będzieszak: Czy duże miasta w Polsce chcą, by płacić im za usługi? Urynkowienie realizacji wybranych zadań a formy organizacyjne / Do large cities in Poland want to be paid for services? Marketization of selected tasks and organizational forms	9
Radosław Cyran: Budownictwo mieszkaniowe jako potencjał rozwojowy miast / Housing industry as the developmental potential of cities	18
Adam Drobnik: Ekonomiczne koncepcje rozwoju w kontekście rewitalizacji miast – studia przypadków / Economic development’s concepts in the context of urban and postindustrial land revitalization – case studies.....	27
Romana Głowicka-Wołoszyn: Identyfikacja efektów przestrzennych w ocenie kondycji finansowej gmin województwa wielkopolskiego / Identification of spatial effects in evaluation of financial condition of Wielkopolska Voivodeship communes.....	42
Waldemar A. Gorzym-Wilkowski: Planowanie przestrzenne – narzędzie realizacji ładu przestrzennego czy interesów? / Spatial planning – a tool to implement spatial order or achieve interests?.....	54
Zbigniew Grzymała: Miasta ekologiczne – studia przypadków i perspektywy rozwoju / Eco- cities – case studies and development perspectives.....	61
Krzysztof Kluza: Wpływ wzrostu stóp procentowych na ryzyko kredytowe jednostek samorządu terytorialnego / Effect of higher interest rates on credit risk of local governments in Poland	67
Tomasz Kolakowski: Ekonomiczno-społeczne efekty projektów translokacji obiektów zabytkowych na poziomie lokalnym / Socio-economic effects of translocation projects of historic monuments – local level	83
Magdalena Łyszkiewicz: Samodzielność finansowa gmin miejskich województwa pomorskiego / Financial autonomy of the Pomeranian urban communes.....	93
Marian Maciejuk: Struktura pomocy publicznej dla przedsiębiorców w Jeleniej Górze / The structure of public aid for entrepreneurs in Jelenia Góra	102
Tomasz Madras: Kategoria „pozostałych ośrodków wojewódzkich” w rządowych dokumentach strategicznych / Category of “the other voivodeship centers” in the government’s strategic documents	111
Grzegorz Maśloch: Społeczno-gospodarcze uwarunkowania ograniczenia niskiej emisji w polskich gminach poprzez redukcję zanieczyszczeń pochodzących z gospodarstw domowych / Socio-economic conditions of	

reductions of low emission in Polish municipalities by reducing of pollution from households	120
Artur Myna: Uwarunkowania przestrzennego zróżnicowania selektywnej zbiórki odpadów komunalnych / Conditions of spatial diversity of separate collection of municipal waste	129
Marek Obrębalski: Problemy delimitacji miejskiego obszaru funkcjonalnego – studium przypadku Jeleniej Góry / Delimitation problems of urban functional area – case study of Jelenia Góra	138
Dorota Sikora-Fernandez: Praktyczne aspekty budowy <i>smart city</i> na przykładzie Barcelony / Practical aspects of smart city development on the example of Barcelona	155
Jacek Soltys: Strategie miast powiatowych na obszarze peryferyjnym województwa pomorskiego / Strategies of county capitals in peripheral areas of Pomeranian Voivodeship	164
Andrzej Sztando: Budżetowanie kapitałowe pomocy regionalnej w polskich specjalnych strefach ekonomicznych / Capital budgeting of regional aid in Polish special economic zones.....	173
Katarzyna Wójtowicz: Prognozowanie skutków finansowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego a problem zapewnienia stabilności fiskalnej gmin w Polsce / Forecasting of fiscal consequences of local spatial plans vs. the problem of achieving fiscal sustainability of local governments in Poland	203
Jacek Wychowanek: Partnerstwo tradycji i innowacji jako czynnik rozwoju lokalnego / Partnership of tradition and innovation as a factor of local development.....	212

Wstęp

Przekazujemy w Państwa ręce kolejny zbiór artykułów zaprezentowanych podczas corocznej Konferencji Naukowej pt. „Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce” organizowanej przez Katedrę Gospodarki Regionalnej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Stanowią one wkład w proces wzbogacania wiedzy na temat procesów rozwoju lokalnego, które są współcześnie przedmiotem żywego zainteresowania środowiska nauki, władz publicznych wszystkich szczebli, sfer biznesowych, a także szerokich kręgów społecznych. Artykuły te zawierają szereg cennych informacji o stanie, uwarunkowaniach, mechanizmach i efektach owych procesów oraz o najbardziej prawdopodobnych ich przyszłych ścieżkach. Mogą i powinny być wykorzystane w trakcie projektowania i aplikacji lokalnych oraz ponadlokalnych polityk rozwoju lokalnego, dla których dobre podstawy informacyjne są warunkiem ich powodzenia. Przyczynią się w ten sposób do dynamizacji procesów rozwoju lokalnego, a przez to nie tylko do wzrostu jakości życia w lokalnych układach terytorialnych, ale również, poprzez transformację tych procesów i ich produktów w procesy i produkty ponadlokalne, do wzrostu jakości życia w kraju i jego poszczególnych regionach. Jesteśmy przekonani, że omawiane artykuły tworzą również interesującą płaszczyznę dialogu dla środowisk naukowych i samorządowych władz publicznych. Stanowią bowiem głos w dyskusji na temat pożądaných modyfikacji polskiego systemu samorządowego, która odbywa się współcześnie na wielu różnych forach. Zawierają argumenty za takim jego doskonaleniem, które – w ramach wielopoziomowego, zintegrowanego systemu zarządzania państwem – zwiększy podmiotowość samorządów lokalnych i regionalnych w prowadzeniu polityki rozwoju, zapewniając im jednocześnie wysoką zdolność do kreowania rozwoju lokalnego i regionalnego. Podsumowując, oddajemy te artykuły w Państwa ręce z przekonaniem, że okażą się przydatne zarówno w dociekaniach naukowych, jak i w praktyce zarządzania rozwojem lokalnym.

Ryszard Brol, Beata Bal-Domańska, Andrzej Sztando

Jacek Wychowanek

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

e-mail: jacek.wychowanek@wp.pl

PARTNERSTWO TRADYCJI I INNOWACJI JAKO CZYNNIK ROZWOJU LOKALNEGO

PARTNERSHIP OF TRADITION AND INNOVATION AS A FACTOR OF LOCAL DEVELOPMENT

DOI: 10.15611/pn.2016.432.19

JEL Classification: O3

Streszczenie: Lokalna działalność wpływa na rozwój gospodarczy oraz społeczny danego obszaru, uwzględniając przy tym lokalne potrzeby. Wykonawcą, jak i inicjatorem powyższych działań mogą być przedsiębiorcy prowadzący działalność na danym obszarze miasta czy gminy. Innowacja i tradycja to pojęcia wielowymiarowe i ważne w obecnej gospodarce rynkowej. Zastosowanie techniki ich wzajemnego wykorzystywania daje małym przedsiębiorstwom możliwość budowania pozycji na rynku, oferując produkt tradycyjny, a zarazem innowacyjny, o wysokiej jakości. Celem niniejszego artykułu jest wyjaśnienie, dlaczego właśnie to partnerstwo ma znaczenie dla rozwoju regionu. Przeprowadzoną analizę oparto na przykładzie małego przedsiębiorstwa z branży piekarniczej, które swoje placówki posiada w trzech gminach miejsko-wiejskich w województwie dolnośląskim, a w szczególności na wywiadach bezpośrednich z właścicielami, pracownikami oraz klientami przedsiębiorstwa, którzy w dniach badania dokonywali zakupu produktów w piekarni.

Słowa kluczowe: tradycje i innowacje, partnerstwo, rozwój lokalny, czynniki rozwoju.

Summary: Local development is a process which is closely associated with the current business of all local governments. A lot of diverse factors, from macroeconomic to spatial or soft, influence local development. The diversity of influence on the local economy is very wide, which means there are many conditions supporting local development. Innovation and tradition are multidimensional and important notions in the current market economy. They are considered as factors affecting local development. Applying the technique of their mutual using gives small enterprises the possibility of building their position on the market, offering traditional, and at the same time innovative, high quality product. The above approach has a significant effect on stimulating local economy. Presenting arguments confirming the fact that the partnership of tradition and innovation constitutes a factor of local development is a purpose of the present article. The conducted analysis was based on the example of a small-sized enterprise from the baker's industry, which has its branches in three urban-rural communes in the Lower Silesian Voivodeship, in particular on direct interviews with owners, employees and customers of the enterprise who on days of the inspection made the purchase of products in the bakery.

Keywords: traditions and innovations, partnership, local development, development factors.

1. Wstęp

Na rozwój lokalny wpływ ma wiele czynników. Mogą one przybierać różnorakie formy, jak również występować w różnych okresach czasowych, a także w niejednorodnych stopniach natężenia. Co więcej, czynniki rozwoju lokalnego, ze *stricte* teoretycznego założenia, mogą też wzajemnie się wykluczać. Takie zjawisko występuje przy badaniu tradycji oraz innowacji, a także ich partnerstwa w perspektywie elementów, które mają znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Mając powyższe na uwadze, celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie wpływu partnerstwa czynników, takich jak tradycja i innowacje, na rozwój regionu oraz potwierdzenie ich znaczenia dla rozwoju lokalnego, które z kolei zostało oparte na przykładzie małego przedsiębiorstwa z branży piekarniczej. Analizę poprzedzono teoretycznym zaprezentowaniem pojęcia rozwoju lokalnego, w tym jego instrumentów, tradycji, innowacji, a także wskazano grupy czynników rozwoju lokalnego. W artykule zastosowano metodę wnioskowania opartą na analizie literatury źródłowej, jak również na podstawie danych uzyskanych w ramach wywiadu bezpośredniego z właścicielami piekarni, jej pracownikami oraz klientami.

2. Rozwój lokalny – pojęcie, rola i zadania

Rozwój lokalny jest pojęciem wielowymiarowym i postrzegany jest jako zmiany ilościowe i jakościowe zachodzące w społecznym i gospodarczym funkcjonowaniu jednostek samorządu terytorialnego [Markowski 2008, s. 9]. Powstanie tej formy zarządzania było w Polsce jednym z głównych warunków transformacji gospodarki w celu jej urynkowienia [Moczydłowska, Pacewicz 2007, s. 67].

Samo pojęcie rozwoju można przedstawić jako „wynik pozytywnych zmian wzrostu ilościowego i postępu jakościowego w systemach gospodarczych, społecznych i przyrodniczych” [Markowski 2008, s. 13]. Natomiast jeśli chodzi o pojęcie rozwoju lokalnego, w literaturze przedmiotu można odnaleźć wiele jego definicji. Rozwój lokalny, według I. Pietrzyk rozumiany jest jako „działania podejmowane z woli aktorów lokalnych (samorządów, podmiotów gospodarczych, stowarzyszeń i innych) na podstawie refleksji dotyczącej waloryzacji miejscowych zasobów, uwzględniających specyfikę terytorialną. Inaczej mówiąc, rozwój lokalny oznacza sposób generowania dynamiki rozwoju, wykorzystujący cały wewnętrzny potencjał rozwojowy w różnej skali przestrzennej” [Tabor, *Zarządzanie rozwojem lokalnym*]. Natomiast J. Parysek określa rozwój regionalny jako „długotrwały proces rozwoju społeczno-gospodarczego, sterowany i modyfikowany przez gminne lub powiatowe władze samorządowe, wykorzystujący dla realizacji określonych interesów lokalne czynniki rozwoju” [Parysek 2001, s. 47].

Dla powyższych definicji można wyodrębnić pewne cechy wspólne, tj. rozwój lokalny jest procesem, czyli ciągiem następujących po sobie zdarzeń i czynności,

których efekty możemy obserwować nie tylko *ad hoc*, ale przede wszystkim w dłuższym czasie. Ponadto działania podejmowane przez samorządy terytorialne¹, w omawianym przypadku przez samorząd lokalny, dotyczą mniejszej przestrzeni, przez którą należy rozumieć miasta, wsie.

Instytucjami rozwoju lokalnego są przede wszystkim: władze lokalne (samorząd lokalny), mieszkańcy oraz podmioty funkcjonujące na lokalnym rynku (instytucje, przedsiębiorstwa). Zgodnie z definicją, samorząd lokalny „oznacza prawo i zdolność społeczności lokalnych, w granicach określonych prawem, do kierowania i zarządzania zasadniczą częścią spraw publicznych na ich własną odpowiedzialność i w interesie ich mieszkańców” [Samorząd terytorialny, <http://www.sejm.gov.pl>].

Współczesne zarządzanie rozwojem regionalnym coraz częściej korzysta z doświadczeń zarządzania przedsiębiorstwami (w wymiarze merytorycznym i metodycznym). Władze samorządowe nie są już jedynie administratorami przestrzeni pozostających w ich gestii, świadczącymi określone usługi publiczne społeczności regionalnej, ale sprawują rolę koordynatora działań na rzecz społeczno-gospodarczego rozwoju regionu [Richert-Kaźmierska 2013, s. 24]. Rozwój regionu to rozwój przedsiębiorczości i stwarzanie możliwości do powstawania nowych miejsc pracy. Taki sposób działania przyczyni się do polepszenia poziomu życia społeczności lokalnej.

2.1. Instrumenty wspierania rozwoju lokalnego

Celem polityki lokalnej jest zapewnienie mieszkańcom dochodów pozwalających na zadowalający poziom życia (ciągłe poprawianie bytu) [Moczydłowska, Pacewicz 2007, s. 79]. Natomiast niekwestionowanym celem powyższej polityki w zakresie przedsiębiorczości jest stymulowanie jej rozwoju [Moczydłowska, Pacewicz 2007, s. 78].

Jednostki samorządowe posiadają szeroki wachlarz instrumentów wspierających rozwój przedsiębiorczości. Ze względu na charakter oddziaływania można je podzielić na instrumenty: finansowe (np. kredyty, pożyczki, zwolnienia i ulgi podatkowe), infrastrukturalne (np. plany przestrzennego zagospodarowania, plany rozwoju lokalnego), prawne (np. pomoc polegająca na pośredniczeniu w formalnościach niezbędnych do uzyskiwania ulg w podatkach lokalnych, organizowaniu porad prawnych), administracyjne (np. organizowanie szkoleń, kursów), planistyczne – efektywne zarządzania finansami, informacyjno-marketingowe (np. pomaganie w uzyskaniu wsparcia umożliwiającego pozyskanie funduszy na wdrożenie różnego typu innowacji, organizowanie dla przedsiębiorców targów i innych imprez służących ich promocji), instytucjonalne – instytucje wspierające przedsiębiorczość [Grycuk, Russel 2014, s. 66].

Grupa instrumentów instytucjonalnych, w których powołaniu może uczestniczyć samorząd lokalny, przyczynia się do tworzeniu sprzyjających warunków do

¹ Zgodnie z definicją zawartą na stronie <http://www.sejm.gov.pl>, samorząd terytorialny można podzielić na samorząd lokalny oraz samorząd regionalny.

rozwoju firm funkcjonujących na danym terenie. Powstawanie i funkcjonowanie takich instytucji może wpływać pozytywnie na liczbę zakładanych na terenie gminy firm, wspierać rozwój już istniejących przedsiębiorstw, przyciągać kapitał, a także sprzyjać innowacyjności i transferowi technologii [Grycuk, Russel 2014, s. 66].

Do powyżej opisanych instytucji otoczenia biznesu można zaliczyć: fundusze poręczeń kredytowych, fundusze pożyczkowe, ośrodki wspierania przedsiębiorczości (OWP), inkubatory przedsiębiorczości, centra informacyjne (np. gminne centra informacji), centra obsługi inwestorów, agencje rozwoju lokalnego (regionalnego), parki technologiczne, specjalne strefy ekonomiczne [Grycuk, Russel 2014, s. 67-71].

Wachlarz działań podejmowanych przez lokalne samorządy, aby gospodarka w danym regionie rozwijała się prężnie, jest stosunkowo szeroki. Każda z jednostek (osoba prywatna, małe, średnie czy duże przedsiębiorstwa) żyjących na danym terenie ma możliwość wyboru drogi swojego rozwoju.

Przedsiębiorstwo na lokalnym rynku nie tylko zaopatrują się w materiały produkcyjne, korzystają z lokalnych zasobów pracy, lecz także sprzedają swoje produkty i usługi. Dzięki rozwojowi gospodarczemu zwiększa się liczba miejsc pracy, mieszkańcy zaspokajają swoje potrzeby bytowe, co sprzyja konkurencyjności całego regionu. K. Sasin podkreśla rolę MSP w życiu społeczno-gospodarczym regionu między innymi w zakresie: rozwoju innowacyjności, efektu zatrudnienia, rozwoju produkcji lokalnej, skutecznego radzenia sobie przez małe firmy z kryzysem gospodarczym czy mobilizacji kapitału [Sasin 2003, s. 47-60].

3. Tradycja i innowacja jako czynniki rozwoju lokalnego

3.1. Tradycja i innowacja – pojęcia, rodzaje

Tradycja jest pojęciem wielowymiarowym, w literaturze nie występuje jedna spójna definicja tego terminu. Nieokreśloność tradycji jest właśnie tym elementem, który wywołuje reakcje emocjonalne na to pojęcie. Definicja tradycji, którą można spotkać w *Słowniku języka polskiego*, wskazuje, iż tradycją są: „przekazywane z pokolenia na pokolenie historycznie ukształtowane obyczaje, poglądy, wierzenia, zasady postępowania, sposoby myślenia. Również zwyczaje” [Niemiec 2002]. Tradycją jest zatem skumulowany dorobek kulturowy, czyli taki, w którym wykorzystywane są przez ludzi nie tylko wzory działania, obiekty, ale także urządzenia, z którymi ludzie stykają się w codziennym życiu, a które nie są ich dziełem. Jedyne, co można z nimi zrobić, to wprowadzić modyfikacje, ulepszenia do gotowych elementów, które powstały w przeszłości [Sztompka 2002, s. 248]. Zatem spotykane w literaturze pojęcie tradycji może przyjmować trzy podstawowe formy: pojęcie czynnościowe, przedmiotowe oraz podmiotowe [Szacki 2011, s. 102]. Czynnościowe pojęcie tradycji związane jest z tym, iż tradycję pojmuje się jako czynność związaną z przekazywaniem z pokolenia na pokolenie dóbr należących do danej zbiorowości, najczęściej o charakterze duchowym. Natomiast pojmowanie tradycji w ujęciu przedmiotowym

związane jest przede wszystkim ze zwróceniem uwagi na sposób przekazywanie powyższych dóbr, a także na to, jakie to są dobra, które ulegają przekazywaniu z pokolenia na pokolenie. W przypadku pojęcia podmiotowego tradycji bierze się pod uwagę stosunek, jaki dane pokolenie ma do przeszłości, jak również, czy występuje zgoda na dziedziczenie określonych dóbr [Szacki 2011, s. 102].

Podjmując próbę zdefiniowania pojęcia innowacji, należy wziąć pod uwagę, iż podobnie jak tradycja, jest to termin wielowymiarowy. Za prekursora scharakteryzowania definicji tego zjawiska uznaje się J. Schumpetera. Zgodnie z jego propozycją innowacją można nazwać: wyprodukowanie nowego dobra, wprowadzenie na rynek dobra posiadającego nowe właściwości, wykorzystywanie przy wytwarzaniu dóbr nowych metod produkcji, tworzenie nowych rynków zbytu, pozyskiwanie nowych źródeł potrzebnych do produkcji surowców, reorganizację oraz restrukturyzację danego przemysłu [Siłka 2012, s. 23]. Powyższa definicja stała się punktem wyjścia dla innych badaczy podejmujących próby scharakteryzowania pojęcia innowacji. Za przykład mogą służyć rozważania J. Baruka, który o innowacji pisze w następujący sposób: „celowo zaprojektowana przez człowieka zmiana dotycząca produktu, metod wytwarzania, organizacji pracy i produkcji lub metod zarządzania, zastosowana po raz pierwszy w danej społeczności (najmniejszą społecznością jest przedsiębiorstwo) w celu osiągnięcia określonych korzyści społeczno-gospodarczych” [Baruk 2002, s. 55].

Często pojęciu innowacji towarzyszą terminy jej pokrewne, jak innowacyjność oraz potencjał innowacyjny. Warto zwrócić uwagę, iż innowacyjnością określa się zamierzone skutki działalności innowacyjnej [Siłka 2012, s. 15], czyli całość działań o charakterze naukowym, technicznym, organizacyjnym, finansowym, a także komercyjnym. Mają one prowadzić do wdrażania innowacji, przy czym część z tych działań ma sama w sobie charakter innowacyjny, jednakże inne nie posiadają takiego charakteru, lecz są elementem koniecznym do wdrożenia innowacji [*Podręcznik Oslo* 2008, s. 48]. Natomiast przez potencjał innowacyjny rozumie się określone cechy, które przyczyniają się do podejmowania działalności o charakterze innowacyjnym [Siłka 2012, s. 15]. W przypadku przedsiębiorstw ich innowacyjność przejawia się przede wszystkim liczbą wprowadzonych ulepszeń zarówno w produkcji, jak i w produkcie finalnym, racjonalizacji działań, jak również w czystej formie innowacji [Szajt 2007, s. 181].

3.2. Czynniki rozwoju lokalnego – pojęcie, rodzaje

Rozwój lokalny jest procesem, który nie odbywa się samoistnie. By mógł się on odbywać, a przez to przynosić realne rezultaty, muszą wystąpić, najczęściej grupowo, właściwe elementy, które urzeczywistnią ten proces. Mowa tu zatem o czynnikach rozwoju lokalnego, które z jednej strony, mogą być czynnikami powszechnymi, natomiast z drugiej mogą występować tylko incydentalnie, a zatem będą one oddziaływać w sposób aktywny tylko w określonych sytuacjach, miejscach, a także przedziałach czasowych [Jegorow 2012, s. 24].

Czynniki rozwoju lokalnego są wzajemnie powiązane. Dlatego też trudno jest dokonywać ich podziału oraz klasyfikacji. Przy czym za najbardziej pomocną uznaje się klasyfikację dokonaną przez J. Paryska, który wymienia następujące czynniki rozwoju lokalnego: surowce, do których zalicza się surowce mineralne, zasoby pracy, kapitał, również ten inwestycyjny, infrastrukturę, dostępny potencjał usługowy oraz produkcyjny, środowisko przyrodnicze i jego walory, posiadanie oraz wykorzystywanie nowoczesnych technologii wytwarzania, wsparcie społeczności lokalnej dla inicjatyw rozwojowych, dotacje oraz możliwość ich pozyskiwania i wykorzystywania oraz sytuację na arenie międzynarodowej, a także współpracę transgraniczną [Noworól 2007, s. 17].

W literaturze przedmiotu można również znaleźć podział czynników rozwoju lokalnego na czynniki twarde i miękkie. Pierwsze z nich to takie, które można zmierzyć, np. dostęp do infrastruktury, struktura branżowa, wielkość i typ własności istniejących podmiotów gospodarczych. Natomiast miękkie czynniki to z kolei te, które są trudne do zmierzenia, np. kreatywność, innowacyjność [Jakubowska 2013, s. 178].

4. Partnerstwo tradycji i innowacji jako element rozwoju lokalnego na przykładzie małych przedsiębiorstw

Analizę współdziałania tradycji oraz innowacji w przedsiębiorstwach postanowiono ograniczyć tylko do małych przedsiębiorstw z racji tego, iż wszystkie podmioty działalności gospodarczej, małe, średnie czy duże, wykazują tendencje do stosowania rozwiązań innowacyjnych, jednak w przypadku korzystania z tradycyjnych metod czy też sposobów działania oraz produkcji znaczącą większość stanowią małe przedsiębiorstwa.

Tradycja w połączeniu z innowacjami może stanowić znaczący czynnik rozwoju danego regionu, pod warunkiem, że są one umiejętnie wykorzystywane. Każdy przedsiębiorca na pewnym etapie swojej działalności dąży do udoskonalenia procesów produkcji, poszukując nowych rozwiązań, nie ograniczając się tylko do podejmowania działań o charakterze *stricte* innowacyjnym, ale także korzysta on z tradycyjnych, a zatem starych metod, które może on unowocześniać tak, aby odpowiadały one jego potrzebom.

Mając powyższe na uwadze, podmiotami, które mogą wykorzystywać taką strategię rozwoju, najczęściej są małe przedsiębiorstwa o charakterze lokalnym. Dość często działają one w tzw. sektorach niszowych, przez co ich rynek docelowy jest w pewnym stopniu ograniczony. Jednakże, niezależnie od profilu swojej działalności, małe przedsiębiorstwa przyczyniają się do rozwoju lokalnego. Jednym z najbardziej widocznych efektów ich funkcjonowania w regionie jest podniesienie poziomu życia mieszkańców dzięki wzrostowi zatrudnienia.

Jak już wcześniej wspomniano, przedsiębiorstwa dla poprawy rentowności swojego funkcjonowania mogą wykorzystywać zarówno rozwiązania innowacyjne, jak i tradycyjne. Niektóre z nich idą o krok dalej i decydują się na jednoczesne wykorzystywanie powyższych metod. Wykorzystywanie partnerstwa tradycji oraz innowacji ma pozytywny wydźwięk dla rozwoju lokalnego – nie tylko wykorzystywane są zasoby czy też walory danego regionu, ale także w pewnym stopniu promuje się zwyczaje czy też dziedzictwo kulturowe danego obszaru, zachęcając mieszkańców danego regionu, ale także innych części kraju, do korzystania z dóbr oferowanych przez przedsiębiorstwa lokalne. W ten sposób nie tylko napędza się popyt na dane dobra, ale także zwiększa się zyski przedsiębiorstw, co z kolei wpływa na rozwój regionu.

Stosowanie tradycyjnych rozwiązań występuje najczęściej w branży spożywczej, dość często pod postacią tzw. produktu tradycyjnego. Branża ta także korzysta z dobrodziejstw postępu technologicznego oraz stosuje rozwiązania innowacyjne w swojej działalności, co nie stoi na przeszkodzie jednoczesnemu wykorzystywaniu rozwiązań tradycyjnych. To właśnie w tej branży najczęściej występuje partnerstwo dwóch metod produkcji – tradycyjnej oraz nowoczesnej. Dlatego też jako przedmiot analizy wybrano przedsiębiorstwo z branży piekarniczej – to właśnie w tej grupie przedsiębiorstw przekazywane są tradycyjne techniki produkcji. Analizę badawczą oparto na ankiecie przeprowadzonej zarówno z właścicielami (dwie osoby), jak i z pracownikami (dziewięć osób) oraz klientami przedsiębiorstwa (łącznie sześćdziesiąt jeden osób) w pięciu piekarniach na terenie Dolnego Śląska – w dwóch z siedzibą w Jaworzynie Śląskiej oraz Świdnicy i w jednej z siedzibą w Żarowie.

Pytanie 1. Na czym polega partnerstwo tradycji i innowacji w piekarni?

W ramach przeprowadzonego badania zapytano właścicieli piekarń oraz ich pracowników na czym, według nich, polega partnerstwo tradycji i innowacji w ich firmie. 100% odpowiedzi dotyczyło stosowania przez nich tradycyjnych metod produkcji i wypieku przy jednoczesnym wykorzystywaniu nowoczesnych narzędzi, jak chociażby zakup nowego pieca, dzięki któremu udało się zachować zarówno tradycyjny i pożądaný przez klientów smak pieczywa, jak również obniżyć koszty jego produkcji.

Pytanie 2. Co ma większe znaczenie – niska cena oraz niższa jakość oferowanego pieczywa uzyskiwana w wyniku masowej produkcji czy wyższa cena i wyższa jakość pieczywa wypiekanego w sposób tradycyjny?

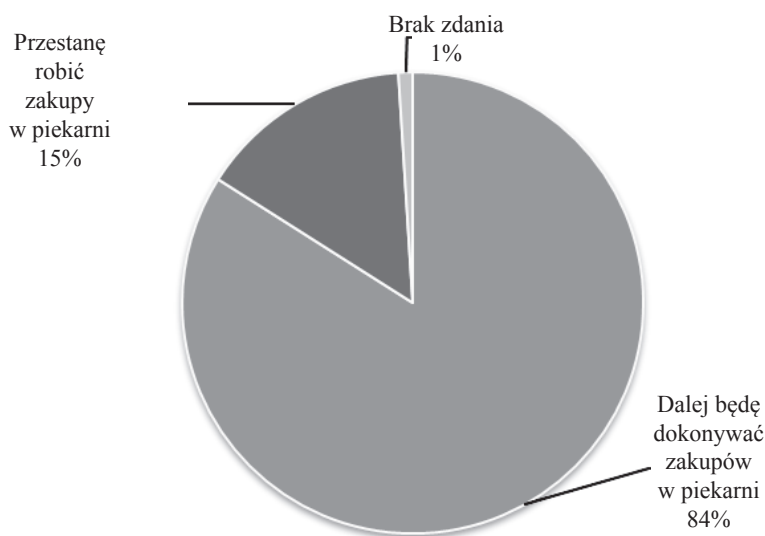
Tabela 1. Procentowe zestawienie odpowiedzi do pytania 2

Niższa cena + niższa jakość	Wyższa cena + wyższa jakość
20%	80%

Źródło: opracowanie własne.

Klientów piekarni zapytano o to, co ma dla nich większe znaczenie – niska cena pieczywa uzyskiwana w wyniku masowej produkcji, a przez to niższa jakość oferowanego dobra, czy wyższa jakość pieczywa wypiekanego w sposób tradycyjny, jednakże przez to droższego. 80% klientów wolałoby zapłacić więcej za produkt dobrej jakości, tradycyjny, który smakuje jak domowy wypiek, niżeli produkt o gorszej jakości, z dodatkiem konserwantów (dla 20% respondentów cena odgrywała większe znaczenie).

Pytanie 3. Jaki wpływ na dokonywanie zakupów w piekarni miałyby zastosowanie innowacji w tradycyjnych technikach produkcji?

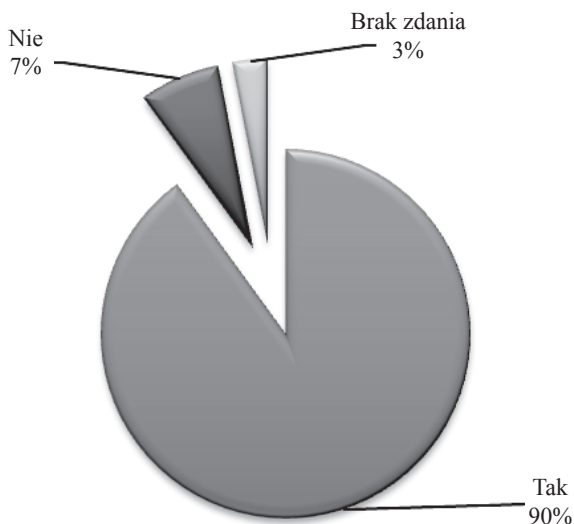
Rys. 1. Procentowe zestawienie odpowiedzi na pytanie 3

Źródło: opracowanie własne.

Jeżeli wytwórca pieczywa unowocześniłby tradycyjne techniki produkcji, nie rezygnując z nich, ale je udoskonalając, a także dodając nowe, innowacyjne rodzaje pieczywa, 84% klientów odpowiedziało, że dalej robiliby zakupy w tej piekarni, 15% nie dokonywałoby już zakupów, zaś 1% klientów nie ma na ten temat zdania.

Jednakże klienci podkreślili fakt, iż jakość wypieku oraz walory smakowe pieczywa powinny zostać zachowane.

Pytanie 4. Czy partnerstwo tradycji i innowacji ma wpływ na rozwój piekarni?

Rys. 2. Procentowe zestawienie odpowiedzi na pytanie 4

Źródło: opracowanie własne.

Rozpatrując pytanie, czy partnerstwo tradycji i innowacji wpływa na rozwój piekarni, 90% klientów potwierdziło ten stan, 7% respondentów go zanegowało, zaś 3% klientów nie miało zdania odnośnie do tego zagadnienia.

Zatem, mając powyższe na uwadze, partnerstwo tradycji oraz innowacji w ramach funkcjonowania przedsiębiorstw, w tym zwłaszcza z branży piekarniczej, jest możliwe, przy czym muszą zostać spełnione warunki, dzięki czemu taka symbioza będzie możliwa. Na pewno stosowanie tychże czynników wymaga zbadania zarówno potrzeb klientów, jak i obecnych reguł rynkowych. Umiejętne zastosowanie tradycji i innowacji spowoduje rozwój przedsiębiorstwa, a to z kolei będzie miało wpływ na rozwój danego regionu. Jak wynika z rozmowy z właścicielami sieci piekarni, inwestycja w unowocześnienie pieców do produkcji pieczywa, a także pozostawienie zdrowych składników umożliwiło rozwój firmy, co przeistoczyło się w otworzenie w ostatnich kilku latach, dwóch kolejnych sklepów firmowych. To z kolei dało nowe miejsca pracy w regionie.

5. Zakończenie

Rozwój lokalny zależy od wielu różnych czynników, które ze względu na swój charakter, mogą być usystematyzowane w grupy. Do czynników rozwoju lokalnego, których nie można zmierzyć, czyli czynników miękkich, można zaliczyć między

innymi tradycję oraz innowację, które mogą występować samodzielnie bądź w postaci partnerstwa, najczęściej w branży spożywczej.

Współpraca czy też współdziałanie elementów sprzecznych takich, jak tradycja oraz innowacja, może wydawać się niemożliwa. Jednak właściwe oraz mądre ich wykorzystanie może stać się czynnikiem wpływającym na rozwój przedsiębiorstwa, które w swojej działalności zdecydowało się na stosowanie takiego partnerstwa. Z kolei rozwój takiego przedsiębiorstwa będzie pozytywnie oddziaływał na gospodarkę danego regionu, jednocześnie napędzając rozwój lokalny. Polepszenie się stanu gospodarki regionu wpłynie na dobrobyt oraz samopoczucie mieszkańców, którzy z kolei będą znowu napędzać gospodarkę regionu poprzez korzystanie z usług czy zakupy dóbr od lokalnych przedsiębiorców.

Reasumując, partnerstwo tradycji oraz innowacji w przedsiębiorstwach, choć trudne do osiągnięcia, jest jednym z czynników wpływających na rozwój lokalny, a w perspektywie gospodarki ogólnokrajowej – również na rozwój całego kraju.

Literatura

- Baruk J., 2002, *Dylematy rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw*, Gospodarka Narodowa, nr 3.
- Grycuk A., Russel P., 2014, *Zaangażowanie jednostek samorządu terytorialnego w Polsce w tworzenie instytucji wspierających przedsiębiorczość*, Studia BAS nr 1(37).
<http://www.sejm.gov.pl>.
- Jakubowska A., 2013, *Partnerstwo publiczno-prywatne i jego konsekwencje dla rozwoju lokalnego*, Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, nr 156.
- Jegorow D., 2012, *Strategia przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą dla powiatu bialskiego, chełmskiego, hrubieszowskiego, tomaszowskiego i włodawskiego*, Chełmskie Stowarzyszenie Rozwoju Społeczno-Gospodarczego CIVIS, Chełm.
- Korenik S., 2011, *Region ekonomiczny w nowych realiach społeczno-gospodarczych*, Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa.
- Markowski T., 2008, *Teoretyczne podstawy rozwoju lokalnego i regionalnego*, [w:] Strzelecki Z. (red.), *Gospodarka regionalna i lokalna*, Warszawa.
- Moczydłowska J., Pacewicz I., 2007, *Przedsiębiorczość*, Wydawnictwo Oświatowe FOSZE, Rzeszów.
- Niemiec K., 2002, *Tradycja*, Gazeta Uniwersytecka UŚ w Katowicach, nr 3 (103), grudzień, <http://gazeta.us.edu.pl/node/215251> (3.05.2015).
- Noworól A., 2007, *Planowanie rozwoju terytorialnego w skali regionalnej oraz lokalnej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Parysek J., 2001, *Podstawy gospodarki lokalnej*, Wydawnictwo UAM, Poznań.
- Podręcznik Oslo, 2008, OECD, Eurostat, wydanie trzecie.
- Richert-Każmierska A., 2013, *Zarządzanie rozwojem regionalnym – wpływ zmian demograficznych*, Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae, Rok 17, nr 1.
- Sasin K., 2003, *Zarządzanie małą firmą*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław.
- Siłka P., 2012, *Potencjał innowacyjny wybranych miast Polski a ich rozwój gospodarczy*, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polska Akademia Nauk, Warszawa.
- Szacki J., 2011, *Tradycja*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

- Szajt M., 2007, *Przedsiębiorczość a innowacyjność sektora MŚP w Polsce*, [w:] Lachiewicz S., Matejun M. (red.), *Problemy współczesnej praktyki zarządzania*, Wydawnictwo Politechniki Łódzkiej, Łódź.
- Sztompka P., 2002, *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Wydawnictwo Znak, Kraków.
- Tabor T., *Zarządzanie rozwojem lokalnym*, http://www.info-pr.pl/?page=articles-&article_id=658&article_category=16 (13.10.2015).
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym, Dz.U. z 2013, nr 595.
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, Dz.U. z 2015, nr 1515.
- Wawrzycka K., *Tradycje polskiej przedsiębiorczości – Filip Nereusz Szaniawski*, <http://blog.rzetelnafirma.pl/tradycje-polskiej-przedsiębiorczosci-filip-nereusz-szaniawski/> (3.05.2015).
- Zakrzewski R., 2014, *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2012–2013*, PARP, Warszawa.